

////////////////////////////////////

AGENTSCHAP LANDBOUW & ZEEVISSERIJ

Samenstelling

Agentschap Landbouw en Zeevisserij

Auteur(s)

Lieselotte Schoeters, beleidsadviseur GLB

Datum

26 juli 2024

////////////////////////////////////

PROGRAMMA VOOR **PLATTELANDSONTWIK** **KELING VLAANDEREN** **2014-2022 –** **JAARVERSLAG 2023**

Ondertitel van het rapport
datum / 1.01.2024 / versie

////////////////////////////////////

AGENTSCHAP LANDBOUW & ZEEVISSERIJ

INHOUD

Inleiding	1
1 Uitvoering van het programma	2
1.1 Financiële voortgang	2
1.2 Uitvoering van de maatregelen	5
1.2.1 Acties inzake kennisoverdracht en voorlichting (maatregel 1)	5
1.2.2 Bedrijfsadviesdiensten, bedrijfsbeheersdiensten en bedrijfsverzorgingsdiensten (maatregel 2)	5
1.2.3 Investerings in materiële activa (maatregel 4)	6
1.2.4 Ontwikkeling van landbouwbedrijven en ondernemingen (maatregel 6)	8
1.2.5 Basisdiensten en dorpsvernieuwing in plattelandsgebieden (maatregel 7)	10
1.2.6 Investerings in de ontwikkeling van bosgebieden en de verbetering van de levensvatbaarheid van bossen (maatregel 8)	11
1.2.7 Oprichting van producentengroeperingen en –organisaties (maatregel 9)	12
1.2.8 Agromilieus (maatregel 10)	12
1.2.9 Biologische landbouw (maatregel 11)	14
1.2.10 Samenwerking (maatregel 16)	14
1.2.11 Risicobeheer (maatregel 17)	15
1.2.12 Steun voor plaatselijke ontwikkeling in het kader van Leader (maatregel 19)	16
1.3 Technische bijstand	17
1.3.1 Algemene technische bijstand	17
1.3.2 Vlaams Ruraal Netwerk	17
2 Programmabeheer.....	18
2.1 Toezicht	18
2.2 Beheer	18
2.3 Programmawijzigingen	19
3 Uitvoering van het evaluatieplan	20
3.1 Uitgevoerde evaluaties 2023	20
3.1.1 Vlaams Ruraal Netwerk. Interne evaluatie. Werkjaar 2023	20
3.1.2 Programma voor plattelandsontwikkeling Vlaanderen 2014 – 2020 (PDPO III) – Jaarverslag 2022	20
3.1.3 Duurzaamheidsdatabank VLIF	20
4 Vlaams Ruraal Netwerk	21
Figurenlijst.....	22
Tabellenlijst	23
Afkortingen.....	24
Bijlagen	25

INLEIDING

Dit is het achtste uitvoeringsverslag over het Vlaamse plattelandsontwikkelingsprogramma PDPO III, opgemaakt conform Verordening (EU) nr 1305/2013 art 75 en Uitvoeringsverordening (EU) nr 808/2014 art 15.

In dit jaarverslag wordt in een eerste hoofdstuk een overzicht gegeven van de financiële voortgang van het programma en van de uitvoering van de maatregelen, zowel in 2023 als sinds de start van de programmaperiode. De beschrijving is gebaseerd op de data die verzameld werden conform het gemeenschappelijke monitoring- en evaluatiesysteem (Verordening (EU) nr 1305/2013 art 67).

Het PDPO III is opgebouwd rond zes prioriteiten en drie horizontale doelstellingen (klimaat, innovatie en milieu). Elke prioriteit is nog eens ingedeeld in twee of meer focusgebieden (zie bijlage). De PDPO III-maatregelen zijn geprogrammeerd onder 1 of meer van deze focusgebieden (voor het volledige programma wordt verwezen naar het PDPO III-programmadocument op [Publicaties | Departement Landbouw & Visserij \(vlaanderen.be\)](https://publicaties.vlaanderen.be).) De monitoring van de maatregelen moet gebeuren volgens de geprogrammeerde focusgebieden.

In de regel wordt er enkel gerapporteerd over projecten of dossiers die volledig zijn uitbetaald in het monitoringjaar (in casu 2023). Bij maatregelen waarbij in schijven wordt uitbetaald, kan het dus gaan om projecten die in een eerder kalenderjaar (2022 of vroeger) zijn goedgekeurd, maar die in 2024 de laatste schijf van betaling hebben ontvangen. Daarentegen zullen projecten die in 2023 reeds zijn goedgekeurd maar nog niet volledig zijn uitbetaald, niet opgenomen zijn in de monitoringstabellen. De indicatoren worden ook cumulatief berekend.

Voor de meerjarige, areaalgebonden maatregelen (M08 bebossing onderhouds- en inkomenssteun, M10 agromilieu-klimaatmaatregelen, M11 hectarepremie biolandbouw) geldt bovenstaande regel niet. Van deze projecten worden de indicatoren jaarlijks gemonitord en ook zo weergegeven in het jaarverslag. Deze indicatoren worden niet cumulatief berekend.

Hoofdstuk 2 beschrijft het programmabeheer. In hoofdstuk 3 komt de uitvoering van het evaluatieplan aan bod. En hoofdstuk 4 geeft de activiteiten van het Vlaams Ruraal Netwerk weer.

////////////////////

1 UITVOERING VAN HET PROGRAMMA

1.1 FINANCIËLE VOORTGANG

Fout! Verwijzingsbron niet gevonden. geeft de totale overheidsuitgaven per maatregel per prioriteit weer. Dit zijn de PDPO III-overheidsuitgaven in de kalenderjaren 2014 tot en met 2023. In die periode werd 715,6 miljoen euro uitgegeven. Deze overheidsuitgaven omvatten zowel de Vlaamse PDPO III-middelen als de ELFPO-cofinanciering, de top-ups en de pijler 1-middelen. Top-up steun is de aanvullende Vlaamse steun boven de door Europa bepaalde maxima per hectare. Pijler 1-middelen zijn middelen die van pijler 1 naar pijler 2 zijn overgeheveld conform artikel 14 van verordening (EU) 1307/2014.

Fout! Verwijzingsbron niet gevonden. geeft ook de ELFPO-uitgaven weer in de periode 2014-2023 en vergelijkt die met de geplande ELFPO-middelen voor de gehele programmaperiode. In 2014-2023 is er 81,9% van de voorziene ELFPO-middelen uitgegeven. De ELFPO-middelen omvatten zowel de reguliere ELFPO-middelen als de overgehevelde pijler 1-budgetten.

Verder is er aan **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.** ook een kolom toegevoegd voor de uitgave van EURI-middelen. Dit zijn de ELFPO-middelen van het herstelinstrument voor de Europese Unie ter ondersteuning van het herstel in de nasleep van de COVID-19-crisis conform artikel 58 bis van Verordening (EU) nr. 1305/2013. De eerste uitgaven van deze middelen vonden plaats in 2022.

Tabel 1: Totale overheidsuitgaven, ELFPO-uitgaven en EURI-uitgaven per maatregel, per focusgebied (2014-2023) (totale overheidsuitgaven = Vlaamse PDPO III-middelen + reguliere ELFPO-cofinanciering + top-ups + overgehevelde pijler 1-middelen) (ELFPO-uitgaven = reguliere ELFPO-middelen + overgehevelde pijler 1-middelen)

Maat-regel code	Maatregel	Focusgebied	Totale overheids-uitgaven 2014-2021 (euro) (ELFPO + Vlaamse cofinanciering + top-up)	ELFPO-uitgaven 2014-2021 (euro)	EURI-uitgaven 2022 (euro)	Geplande ELFPO-middelen (regulier + pijler 1)	% voortgang Europese uitgaven
1.1	Steun voor opleiding in de landbouw (naschoolse vorming)	2A	11 921 841	6 649 962		6 990 288	95,1
		2B	15 903 150	9 526 782		10 765 754	88,5
		4	2 180 386	1 242 988		1 688 421	73,6
1.2	Demonstratieprojecten	2A	2 310 862	1 300 682		1 663 865	78,2
		4	4 598 459	3 102 279		3 793 430	81,9
		5B	876 900	537 870		754 125	71,3
2.1	Bedrijfsadvies voor jonge starters	2B	810 028	496 597		506 722	98

1.2 UITVOERING VAN DE MAATREGELEN

1.2.1 Acties inzake kennisoverdracht en voorlichting (maatregel 1)

1.2.1.1 Steun voor opleiding in de landbouw (naschoolse vorming)

Ter uitvoering van de jaarprogramma's werden cursussen, stages en korte vormingsactiviteiten georganiseerd, in 27 erkende opleidingscentra. In totaal werden in **2023** 4.440 opleidingen gesteund, waarvan 63,8% binnen focusgebied 2A, 18,2% binnen focusgebied 2B en 18% binnen prioriteit 4. Die opleidingen bereikten samen 118.382 deelnemers tijdens 10.414 opleidingsdagen. De totale overheidsuitgaven voor deze opleidingen bedroegen zo'n 3,9 miljoen euro.

Ongeveer 35% van de unieke deelnemers aan cursussen en stages in de periode **2014-2023** was een vrouw en 55% van de deelnemers was jonger dan 40 jaar. Van de korte vormingsactiviteiten worden geen deelnemerslijsten bijgehouden en zijn dus ook geen unieke aantallen deelnemers beschikbaar. Naar schatting 16% van de deelnemers aan deze activiteiten was een vrouw.

In **2014-2023** werden 38.606 opleidingen gesteund, waarvan 68% binnen focusgebied 2A, 16% binnen focusgebied 2B en 16% binnen prioriteit 4. Die opleidingen bereikten samen 941.618 deelnemers tijdens 562.049 opleidingsdagen.

Naar aanleiding van de **coronacrisis** is het ook mogelijk om steun te geven aan online live opleidingen. Ook in **2023** werd hiervan gebruikt gemaakt voor 216 opleidingen binnen focusgebied 2A, 45 binnen focusgebied 2B en 203 binnen prioriteit 4. In totaal werd er in de periode 2020-2023 zo'n 2,1 miljoen euro uitgegeven aan 2.783 online opleidingen voor 111.296 deelnemers.

1.2.1.2 Demonstratieprojecten

In **2023** ontvingen 22 demoprojecten de laatste subsidieschijf. Het gaat om 3 projecten binnen focusgebied 2A, 17 projecten binnen prioriteit 4 en 2 projecten binnen focusgebied 5B. Samen kregen ze iets minder dan 2,8 miljoen euro steun.

In **2014-2023** ontvingen dus 83 demoprojecten de laatste subsidieschijf. Het gaat om 29 projecten binnen focusgebied 2A, 46 binnen prioriteit 4 en 9 onder focusgebied 5B.

1.2.2 Bedrijfsadviesdiensten, bedrijfsbeheersdiensten en bedrijfsverzorgingsdiensten (maatregel 2)

In **2023** werden 55 adviezen voor starters (focusgebied 2B) en 313 adviezen voor niet-starters (focusgebied 4B) uitbetaald. In totaal werd bijna 361.000 euro steun verleend voor advies aan 201 landbouwers.

Een advies wordt steeds gelinkt aan één bepaald thema. In 2023 paste 18,5% binnen de module ondernemingsplan en 58,2% binnen een module die past binnen het thema milieu en klimaat (vergroening, biodiversiteit, klimaat, water en bodem).

////////////////////////////////////

In **2014-2023** werden 892 adviezen voor starters (focusgebied 2B) en 4.165 adviezen voor niet-starters (focusgebied 4B) uitbetaald. In totaal kregen 2.140 unieke landbouwers een advies.

1.2.3 Investerings in materiële activa (maatregel 4)

1.2.3.1 Steun aan investeringen op het landbouwbedrijf

Voor 9.727 projecten van 2.993 bedrijven werd in **2023** de laatste schijf investeringssteun uitbetaald, waarvan zo'n 72,2% binnen focusgebied 2A, 19,8% binnen focusgebied 5B en 8% binnen focusgebied 5D. Samen ontvingen deze projecten ongeveer 81,6 miljoen euro steun. 4,3% van de totale uitgaven ging naar een biologisch bedrijf.

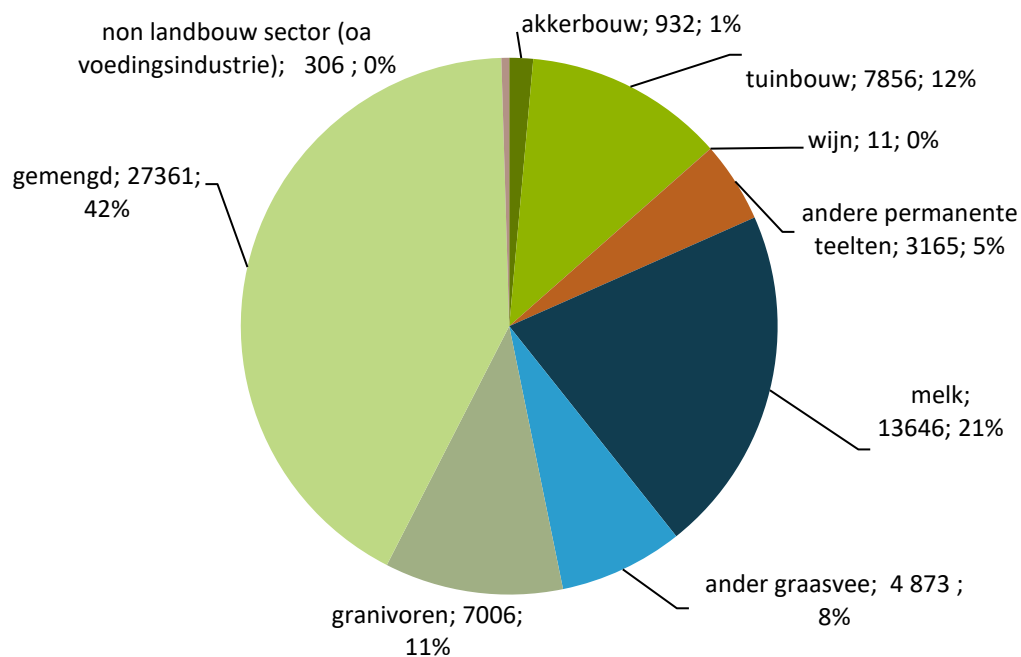
Bij 55,7% van de 2.993 gesteunde bedrijven werd het project ingediend door een natuurlijk persoon. Daarvan was 6,7% een vrouw en 41,5% jonger dan 40 jaar.

51,8% van de 9.727 uitbetaalde projecten werd uitgevoerd op een gemengd bedrijf, 19,9% op een melkveebedrijf, 9,8% op een bedrijf met hokdieren (granivoren) en 8,9% op een tuinbouwbedrijf. 55,2% van de uitbetaalde projecten werd uitgevoerd door een bedrijf groter dan 50 hectare.

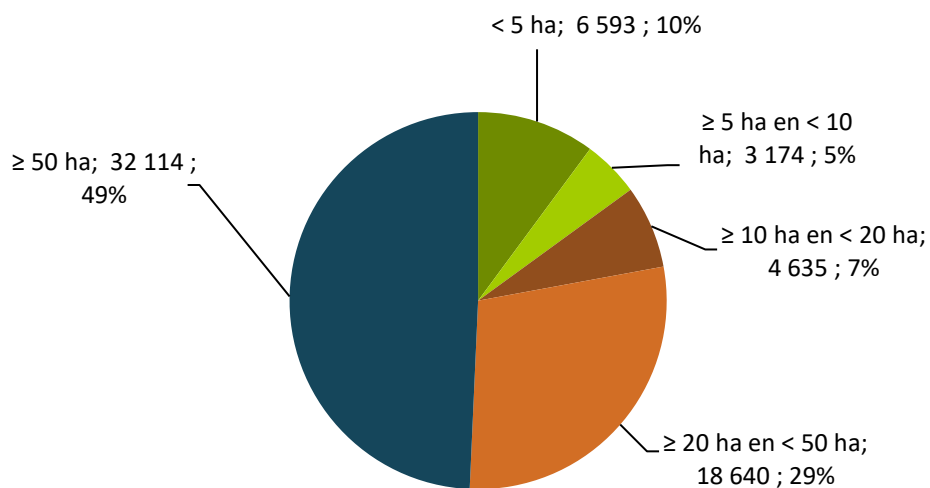
Voor 65.156 projecten van 24.803 bedrijven werd in **2014-2023** de laatste schijf investeringssteun uitbetaald, waarvan 76,9% binnen focusgebied 2A, 13,7% binnen focusgebied 5B en 9,4% binnen focusgebied 5D. 42% van de uitbetaalde projecten werd uitgevoerd op een gemengd bedrijf, 20,9% op een melkveebedrijf en 12,1% op een tuinbouwbedrijf (Figuur 1). 49,3% van de uitbetaalde projecten werd uitgevoerd op een bedrijf groter dan 50 hectare en 28,6% op een bedrijf tussen 20 en 50 hectare (Figuur 2).

Door de **coronacrisis** is de interesse van de consument in korte keten toegenomen en speelt de digitalisering een steeds belangrijkere rol in de vermarkting. Om hierop beter te kunnen inspelen werd de maatregel in 2020 uitgebreid met de mogelijkheid tot steun voor verwerving of ontwikkeling van computersoftware voor de korte keten. Er zijn echter nog geen projecten afgerond binnen dit thema

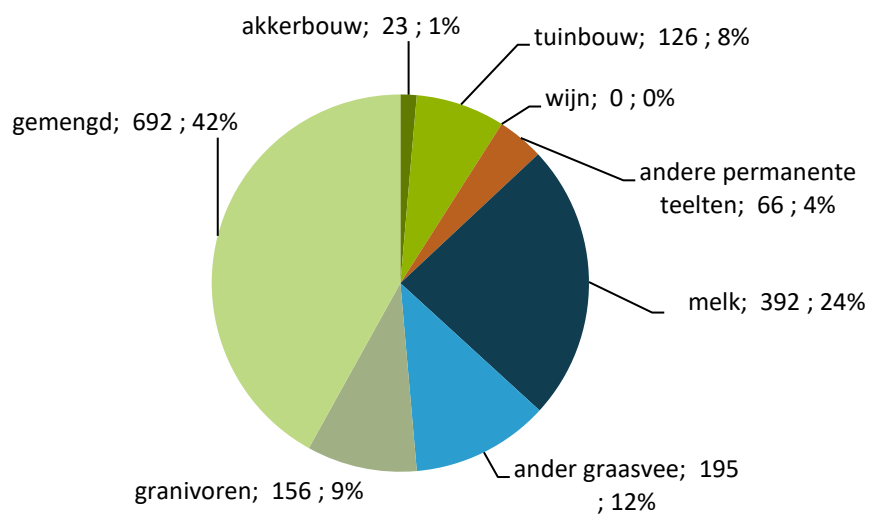
////////////////////

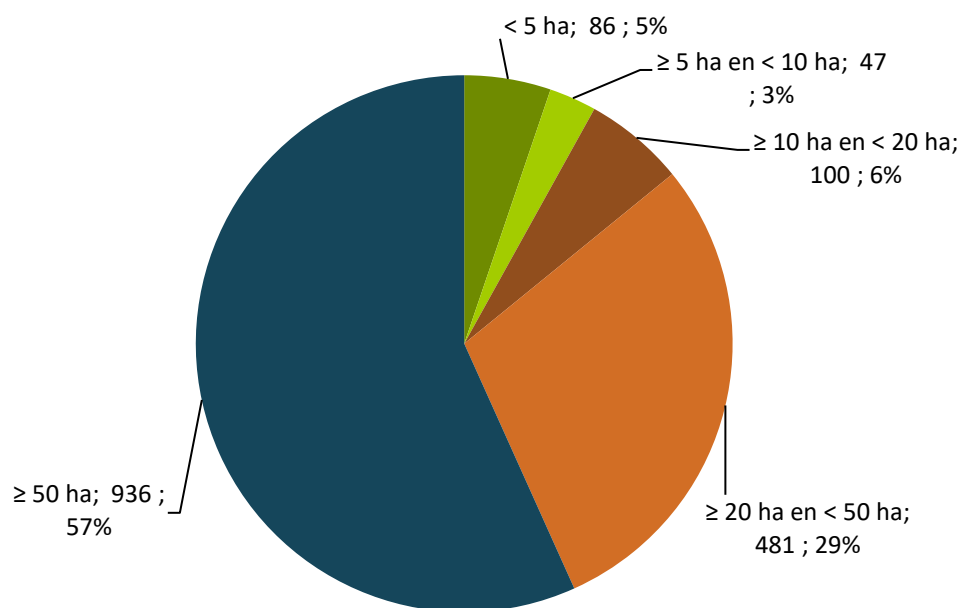
Figuur 1: Absolute en procentuele verdeling van het aantal uitbetaalde dossiers M04 Steun aan investeringen op het landbouwbedrijf over de verschillende bedrijfstypes (2014-2023)

Figuur 2: Absolute en procentuele verdeling van het aantal uitbetaalde dossiers M04 Steun aan investeringen op het landbouwbedrijf over de vijf categorieën van bedrijfsgrootte (2014-2023)

Figuur 3: Absolute en procentuele verdeling van het aantal uitbetaalde dossiers M06 overnamesteun voor jonge landbouwers over de verschillende bedrijfstypes (2014-2023)

Figuur 4: Absolute en procentuele verdeling van het aantal uitbetaalde dossiers M06 overnamesteun voor jonge landbouwers over vijf categorieën van bedrijfsgrootte (2014-2023)

1.2.4.2 Aanloopsteun voor ontwikkeling van kleine landbouwondernemingen

De maatregel is opgestart in 2016. In **2023** werd een tweede dossier uitbetaald. Dit project ontving 11.000 euro steun.

1.2.5 Basisdiensten en dorpsvernieuwing in plattelandsgebieden (maatregel 7)

1.2.5.1 Versterken omgevingskwaliteit en vitaliteit van het platteland door investeringen (OKW investeringen)

In **2023** ontvingen zeven projecten de laatste schijf overheidssubsidie. De totale overheidsuitgaven voor deze projecten bedroegen zo'n 660.000 euro. In totaal kunnen 33.465 personen genieten van de verbeterde voorzieningen dankzij de gesteunde investeringen.

In de periode **2014-2023** werden er 68 projecten afgerond, waarmee bijna 1,8 miljoen personen werden bereikt voor een totale overheidsuitgave van ongeveer 7,2 miljoen euro.

Voorbeeldproject: Sint-Janstuin Moorsele

Het projectidee komt voort uit het traject DNA-masterplan Moorsele dat eind 2021 werd afgerond. Binnen dit traject werd een lange termijn visie voor een leefbare dorpskern van Moorsele ontwikkeld. Met de inrichting van de Sint-Janstuin wenst men in de eerste plaats een groenblauwe ontmoetings- en rustplek te voorzien in het sterk verharde en bebouwde omgeving van de Sint-Jansstraat. Daarnaast zal de Sint-Janstuin ook fungeren als een belangrijke trage weg tussen de zuidelijk gelegen woonwijken en het centrum van Moorsele. Verder wordt in het traject ook sterk ingezet op participatie met omwonenden en andere actoren.

Met de realisatie van de Sint-Janstuin te Moorsele

- wordt een missing link in het trage wegennetwerk tussen de Karrestraat en Sint-Janstraat weggewerkt;
- wordt een groene schakel binnen het grotere blauwgroene netwerk gerealiseerd;
- wordt heel wat oppervlakte onthard op een site die voordien nagenoeg volledig onthard was;
- wordt ingezet op participatie, beleving en ontmoeting van de buurt;
- en worden de materialen van het oude schoolgebouw zoveel mogelijk hergebruikt of gerecycleerd voor andere doeleinden.

1.2.6.2 Aanleg van een boslandbouwsysteem

In **2023** werd de aanleg van iets meer dan 28 ha hectare boslandbouw gesteund, verspreid over 12 bedrijven. Samen ontvingen deze bedrijven zo'n 96.000 euro overheidssteun. In **2014-2023** werd de aanleg van meer dan 200 hectare boslandbouw gesteund, verspreid over 85 bedrijven.

1.2.6.3 Herbebossing

Er zijn in **2023** 5 herbebossingsprojecten uitbetaald met een totaal areaal van bijna 8 hectare. Er zijn in **2014-2023** 407 herbebossingsprojecten uitbetaald met een totaal areaal van bijna 537 hectare.

1.2.7 Oprichting van producentengroeperingen en –organisaties (maatregel 9)

Deze maatregel is in 2016 van start gegaan met een eerste oproep, waarna dossiers van vier PO's zijn goedgekeurd in drie verschillende sectoren: varkensvlees, zuivel en eieren. In een tweede oproep in 2019 werden drie bijkomende PO's goedgekeurd, alle drie maken zij deel uit van de rundveesector. In **2023** ontvingen drie van de zeven PO's, waarvan in totaal 243 bedrijven deel uitmaken, samen zo'n 21.640 euro overheidssteun. In 2023 werd er geen nieuwe oproep gelanceerd.

1.2.8 Agromilieu (maatregel 10)

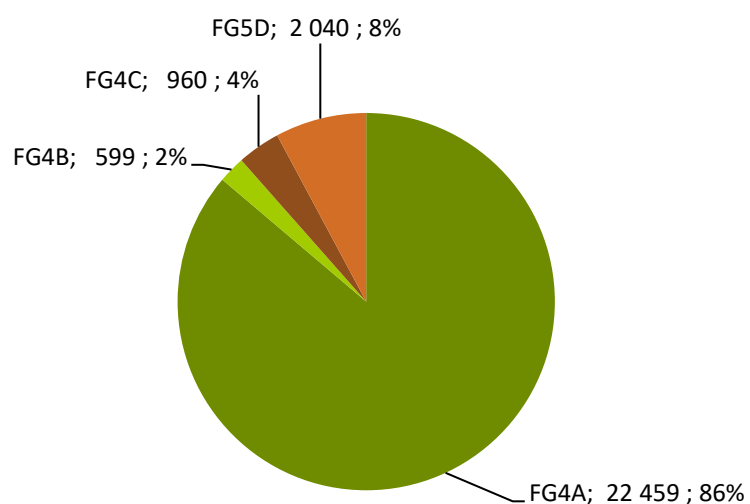
In **2023** is er ongeveer 25,7 miljoen euro uitbetaald aan agromilieu-klimaatcontracten. Daarvan was 18,8 miljoen euro voor contracten onder prioriteit 4 en 6,9 miljoen euro voor contracten onder focusgebied 5D. Deze 6,9 miljoen euro werd zowel met ELFPO-middelen als EURI-middelen (1,8 miljoen euro) betaald.

In totaal zijn er 26.058 contracten (24.018 binnen prioriteit 4 en 2.040 binnen focusgebied 5D) uitbetaald (Figuur 5), goed voor een totaal uitbetaald areaal van 35.750 hectare (waarvan 19.720 hectare onder prioriteit 4 en 16.030 hectare onder focusgebied 5D) (Figuur 6). De evolutie van het uitbetaalde areaal per type agromilieu-klimaatmaatregel is weergegeven in Tabel 2. In deze tabel zijn zowel de PDPO II- als de PDPO III- contracten opgenomen.

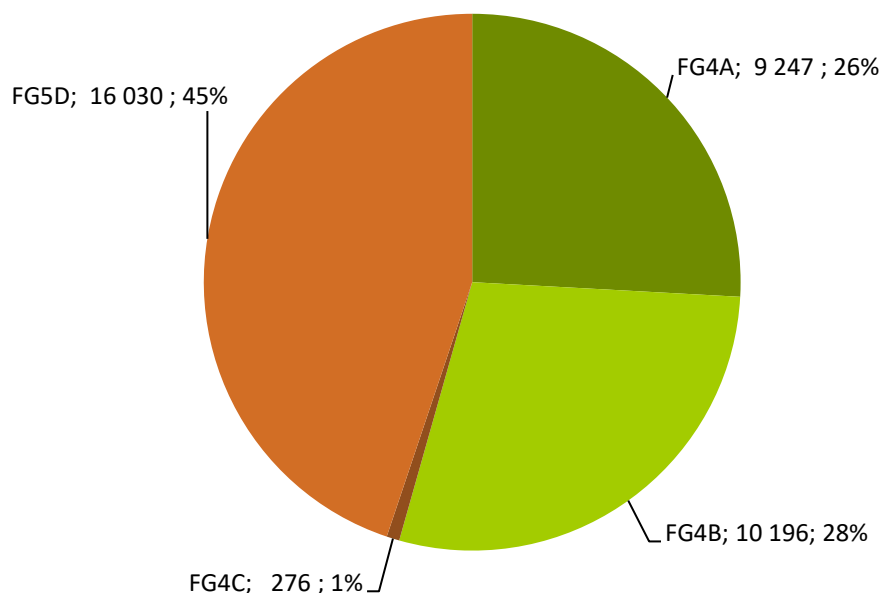
Tabel 2 Uitbetaald areaal M10 per type agromilieu-klimaatmaatregel, inclusief lasten uit verleden (ha) (2015-2023)

Uitbetalingsjaar	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
soortenbescherming	711	1 642	2 019	2 685	3 215	4 201	4 829	4 668	4 907
erosiebestrijding	1 889	2 836	2 001	1 253	269	289	300	290	276
kleine landschapselementen	/	156	144	125	113	116	111	96	85
botanisch beheer	/	88	215	342	449	538	592	579	570
perceelsranden	1 162	1 422	1 737	2 093	2 347	3 003	3 790	3 706	3 685
waterkwaliteit	16 956	16 142	3 496	4 203	3 528	3 462	3 403	3 178	2 864
fosfaatuitmijning	0	0	0	0	0	0	0	0	0

verminderde bemesting	0	0	0	0	0	0	0	0	0
vlinderbloemigen	/	5 424	8 394	10 526	12 570	14 871	16 722	16 789	15 893
mechanische onkruidbestrijding	/	1 925	1 697	1 684	1 627	1 651	1 400	1 348	1 155
verwarringstechniek	8 067	7 781	7 629	7 761	7 749	7 602	6 441	6 339	6 177
behoud lokale veerassen	Nvt	Nvt	Nvt	Nvt	Nvt	Nvt	Nvt	Nvt	Nvt
teelt van vlas en hennep	0	144	151	150	164	176	154	149	137
hoogstambomen (uitdovend)	171	258	146	71	0	0	0	0	0
sierteelt (uitdovend)	1 210	1 171	403	145	0	0	0	0	0
totaal	30 166	38 990	28 031	31 036	32 030	35 909	37 742	37 142	35 750

Figuur 5: Aantal uitbetaalde contracten M10 per focusgebied, inclusief lasten uit verleden (2023)

Figuur 6: Uitbetaald areaal M10 per focusgebied (ha; procentuele verdeling), inclusief lasten uit verleden (2023)

1.2.9 Biologische landbouw (maatregel 11)

In **2023** is iets meer dan 1,9 miljoen euro uitbetaald aan 794 bedrijven, voor een totaal areaal van 8.646 hectare. Daarvan is 1.633 hectare in omschakeling en op 7.012 hectare werd de voortzetting van biologische landbouw gesteund. De steun voor de omschakeling werd in 2023 volledig uitbetaald met herstellfondsmiddelen en bedroeg ongeveer 700.000 euro.

1.2.10 Samenwerking (maatregel 16)

1.2.10.1 Steun voor de oprichting en werking van EIP-operationele groepen

In **2023** werden er 30 projecten volledig uitbetaald waarvan 15 projecten binnen focusgebied 2A, 6 binnen prioriteit 4 en 9 binnen focusgebied 5B. In totaal ontvingen deze projecten iets meer dan 1,4 miljoen euro steun. In de ganse periode **2014-2023** werden er 48 projecten volledig uitbetaald. Bij deze 48 EIP operationele groepen zijn 102 onderzoeksinstellingen, 6 NGO's, 268 landbouwers, 42 KMO's, 35 adviesdiensten en 50 andere partners zoals publieke instellingen rechtstreeks betrokken.

In totaal zijn er deze programmaperiode reeds 75 operationele groepen geselecteerd.

1.2.10.2 Plattelandontwikkeling door samenwerking met de stedelijke omgeving

Deze maatregel ging in 2015 van start. De oproepen worden georganiseerd door de provincies. In **2023** werd een eerste project afgewerkt. Bij dit project waren 132 landbouwbedrijven betrokken in de samenwerkingsinitiatieven rond korte keten en lokale markten. In **2014-2022** zijn er zeven projecten goedgekeurd.

1.2.10.3 Versterken omgevingskwaliteit en vitaliteit van het platteland door samenwerking (OKW samenwerking)

In **2023** werden 23 projecten uitbetaald, goed voor bijna 1,9 miljoen euro overheidssteun. Dit brengt het totaal uitbetaalde projecten binnen deze maatregel op 89. Voor nieuwe projecten van M16 OKW samenwerking werd in 2023 bijna 500.000 euro herstellfondsmiddelen vastgelegd.

Voorbeeldproject: Agro-ecologische granen voor brood, bier, biodiversiteit en bodem

Het project 'Agro-ecologische granen voor brood, bier, biodiversiteit en bodem' wil enerzijds duurzaam geteelde granen in het landschap brengen en anderzijds de band tussen landbouwer, verwerker en consument versterken. Landbouwers zullen geadviseerd en begeleid worden in innovatieve agro-ecologische praktijken zoals mengteelt met vlinderbloemigen, slimme teeltrotatie, niet-kerende bodembewerking en rassenkeuze. Deze praktijken zullen gemonitord worden, zowel op teelttechnisch vlak als op vlak van biodiversiteit, met kennisopbouw en -uitwisseling als doelstelling op korte termijn. Op lange termijn willen de projectpartners de grootschalige transitie naar een duurzame, klimaatrobuuste landbouw (en meer specifiek agro-ecologische praktijken) faciliteren en versnellen. Lokale afzetmogelijkheden zullen worden verkend en uitgewerkt, met een focus op brood en aanvullend ook op bier. Door het organiseren van evenementen zoals demonstraties voor landbouwers en landbouwonderzoekers, excursies voor bewoners en een granenfestival zal er gecommuniceerd en gesensibiliseerd worden over duurzame voedselproductie en het landbouwlandschap.

1.2.11 Risicobeheer (maatregel 17)

Maatregel 17 wordt volledig buiten PDPO geïmplementeerd en zal met Vlaamse middelen worden uitgevoerd.

1.2.12 Steun voor plaatselijke ontwikkeling in het kader van Leader (maatregel 19)

LEADER is opgedeeld in vier submaatregelen.

- *Opmaak lokale ontwikkelingsstrategieën*

De oprichting van de Plaatselijke Groepen (PG's) en de opmaak van de lokale ontwikkelingsstrategieën (LOS) gebeurde in 2015. Er zijn 12 PG's aangeduid, die samen een gebied bestrijken met een populatie van 2.146.307 inwoners. In 2023 werd er zo'n 145.000 euro vastgelegd voor deze maatregel. Dit kadert binnen ondersteuning van de opmaak van lokale ontwikkelingsstrategieën voor het GLB-Strategisch Plan. Dit is mogelijk omwille van de wijziging aan het PDPO in kader van de overgangperiode.

- *Uitvoering lokale ontwikkelingsstrategieën*

Er zijn 91 projecten afgerond in **2023**, voor een totaal subsidiebedrag van zo'n 4,3 miljoen euro. 23 afgewerkte projecten droegen bij aan kennisoverdracht en innovatie (focusgebied 1C) en bereikten met de georganiseerde opleidingen 2.202 deelnemers. Eén project kaderde binnen het thema streekproducten en lokale voedselstrategieën (focusgebied 3A) en steunde zo 47 bedrijven. Negen projecten met een totaal areaal van 888 ha droegen bij aan prioriteit 4 en vielen respectievelijk onder de thema's open ruimte vrijwaren en ontwikkelen en bodem – en waterbeheer. De 58 andere projecten kaderden in de thema's streekidentiteit, leefbare dorpen en armoede en kwetsbaarheid en droegen daarmee bij aan focusgebied 6A. In 2023 werd er geen nieuwe middelen vastgelegd. Van **2016 tot en met 2023** werden 390 projecten afgerond

- *Samenwerkingsprojecten*

In **2023** werd er één interterritoriaal samenwerkingsproject en één transnationaal samenwerkingsproject afgewerkt. In de periode **2014-2023** werden er vier interterritoriale en twee transnationale samenwerkingsprojecten afgerond voor een totaal steunbedrag van zo'n 130.000 euro. Er werden in 2023 geen middelen vastgelegd.

- *Werking plaatselijke groepen*

Voor de werking van de PG's (Plaatselijke Groepen) wordt de steun doorlopend uitbetaald doorheen de programmaperiode. Dit dient gerapporteerd te worden bij het einde van de programmaperiode.

Voorbeeldproject: Breng kleur in ons dorp

De VZW Herne Rabarber't, lokaal bestuur Herne, Herne Kunst'Telt en hun partners willen met het kunstproject "Breng kleur in ons dorp!" de jongeren de kans te geven om hun artistieke, graffiti vaardigheden te ontplooiën en deze te tonen aan de bevolking op de voorziene ruimte. Het project zal op een participatieve manier tot stand komen onder begeleiding van professionals. Tevens wordt er ook rekening gehouden met de locatie in en aan de natuurbelevingszone "Rendries".

De promotor en co-promotoren willen met dit project jongeren de kans geven om zich artistiek uit te leven binnen de gemeente. Het is meestal in de stad dat men een dergelijk project ziet opduiken. Echter zijn er onder de Hernse jongeren ook heel wat creatievelingen. In de afgelopen jaren werden er met Leader projecten heel wat leuke zaken opgestart en gerealiseerd. Er leefde binnen de gemeente wel het gevoel dat de jeugd te weinig aan bod is gekomen. Hoog tijd om daar dus verandering in te brengen. Dit project zal wellicht ook een hefboom zijn voor andere toekomstige projecten. Het wordt een blikvanger in de gemeente dat jongeren zal aanzetten tot het opstarten van projecten al dan niet met een kunstzinnige insteek. Er wordt gekozen voor 100 percent lokaal. Er wordt beroep gedaan op professionele lokale kunstenaars om het project te begeleiden. Zij kennen de streek en zullen hiermee ook nog een bredere bekendheid verwerven bij het bredere publiek. Met dit project willen de promotor en co-promotoren kunst toegankelijk maken voor de Hernenaar. De gemeente kent al een actieve kunstvereniging Herne Kunst'Telt. Zij ondervinden bij het organiseren van hun activiteiten dat mensen soms nog een drempel ervaren om kunst te gaan bekijken of beleven. De kunstwerken liggen pal in het Centrum van onze gemeente. Hierdoor profiteren zowel de Hernenaren alsook de toeristen van het vernieuwde uitzicht. Bovendien zullen de kunstwerken een harmonisch geheel vormen met de inrichting van de natuurgebiedszone Hernedries.

1.3 TECHNISCHE BIJSTAND

De middelen voorzien voor technische bijstand worden besteed binnen twee onderdelen: de algemene technische bijstand en het Vlaams Ruraal Netwerk.

1.3.1 Algemene technische bijstand

Binnen deze maatregel kaderen uitgaven voor voorbereiding, beheer, toezicht, monitoring, evaluatie en voorlichting.

De horizontale of programmabrede technische bijstand wordt beheerd door de beheersautoriteit.

De verticale of maatregelspecifieke technische bijstand wordt beheerd door de beheersdiensten. De provincies staan in voor de uitvoering en begeleiding van de gebiedsgerichte werking en ontvangen hiervoor een financiële bijdrage.

1.3.2 Vlaams Ruraal Netwerk

In de uitvoering van het PDPO III heeft het Vlaams Ruraal Netwerk (zie ook hoofdstuk 4) als taak om de bij plattelandontwikkeling betrokken organisaties en overheidsdiensten bijeen te brengen en dit overkoepelend over de verschillende maatregelen.

De volgende taken staan hierbij centraal:

- Het faciliteren van het doorstromen van goede praktijken en projectvoorbeelden;
- Het faciliteren van thematische en analytische uitwisselingen tussen belanghebbenden in de plattelandsontwikkeling, inclusief het delen en verspreiden van resultaten;
- Het verstrekken en/of faciliteren van training- en netwerkactiviteiten voor Plaatselijke Groepen (in het bijzonder rond interterritoriale en transnationale samenwerking, onderlinge samenwerking en andere samenwerkingsvormen);
- Het verzorgen en/of faciliteren van netwerkmomenten rond advies en innovatie, o.a. in samenwerking met het Vlaams EIP-netwerk;
- Het delen en verspreiden van bevindingen inzake monitoring en evaluatie van PDPO II en III;
- Het voeren van de algemene communicatie rond PDPO, in overleg met de beheerautoriteit en uitgewerkt via een communicatieplan, incl. communicatie naar een breed publiek;
- Het actief bijdragen aan de werking van het European Network for Rural Development.

De uitgaven van het Vlaams Ruraal Netwerk kaderen binnen de uitvoering van deze taken. Ook personeelskosten vallen hieronder.

2 PROGRAMMABEHEER

2.1 TOEZICHT

Het monitoringcomité GLB (dat de taken overneemt van het toezichtcomité PDPO III) is opgericht in 2023 en in 2023 vier keer hybride samengekomen:

- 21 april (fysiek): introductie, toelichting functie monitoringcomité, toelichting Vlaams GLB-SP, wijziging PDPO III, selectiecriteria GLB-maatregelen
- 20 juni (hybride): jaarverslag PDPO III 2022, selectiecriteria GLB-maatregelen
- 20 september (hybride): GLB-SP wijzigingen, selectiecriteria GLB-maatregelen
- 27 november (fysiek – op locatie plaatsbezoek): voorstelling VRN, wijziging PDPO III, evaluatieplan GLB-SP, plaatsbezoek

2.2 BEHEER

Op regelmatige tijdstippen komt het Uitvoeringscomité PDPO III en GLB-SP samen. Hierin zetelen de beheerautoriteit (Coördinerende Cel Europees Plattelandsbeleid of CCEP), alle betrokken beheersdiensten, het Betaalorgaan, de interne audit en het Vlaams Ruraal Netwerk.

De vergaderingen van 2023 vonden plaats op 26 april, 24 mei, 27 juni, 21 september, 24 oktober en 20 november.

De agenda is opgedeeld in twee delen; GLB-SP en PDPO III. De vaste punten voor PDPO III zijn:

- Financiële voortgang PDPO III
- Meldingen van het Betaalorgaan & Interne audit
- Mededelingen vanuit CCEP (onder andere verslaggeving ander Europees overleg)
- Monitoring en evaluatie
- Vlaams Ruraal Netwerk

Deze agenda wordt aangevuld met onderwerpen die op dat moment actueel zijn of bijzondere aandacht vragen, zoals de controlestatistieken, de beheerverklaring, etc.

Het Uitvoeringscomité heeft via een gedeeld elektronisch platform toegang tot alle relevante documenten.

Naast het Uitvoeringscomité komt indien nodig ook de Werkgroep niet-GBCS samen. Hierin worden de Europese verplichtingen voor de niet-areaalgebonden maatregelen aan de beheersdiensten toegelicht en worden praktische richtlijnen voor de rapportering van de controledata en de controlestatistieken besproken.

De beheerautoriteit initieert deze opdrachten en verspreidt aandachtspunten en documenten van de Commissie die relevant zijn. De Interne Audit monitort op regelmatige tijdstippen de kwantiteit van de uitgevoerde controles en koppelt hierover terug tijdens het Uitvoeringscomité. Dit is complementair aan de kwalitatieve audits die de Interne Audit uitvoert bij alle PDPO III-maatregelen.

2.3 PROGRAMMAWIJZIGINGEN

Het programma werd in 2023 twee keer gewijzigd:

- De wijziging verliep via een besluit conform art. 11 a) i) van Verordening (EU) nr. 1305/2013. Er werden enkele financiële verschuivingen doorgevoerd. Dit had een impact op het financieringsplan (hoofdstuk 10) en bijgevolg ook op de indicatoren (hoofdstuk 11), het prestatiekader (hoofdstuk 7) en elementen nodig voor de beoordeling van staatssteun (hoofdstuk 13). De financiële verschuiving vond plaats bij maatregelen M07, M16 en M20 en heeft betrekking op de ELFPO-middelen van het EURI-fonds.
- De wijziging verliep via een besluit conform art. 11 a) i) van Verordening (EU) nr. 1305/2013. Er werden enkele financiële verschuivingen doorgevoerd. Dit had een impact op het financieringsplan (hoofdstuk 10) en bijgevolg ook op de indicatoren (hoofdstuk 11) en het prestatiekader (hoofdstuk 7). De financiële verschuiving vond plaats bij maatregelen M04, M08, M10 en M11.

De programmawijziging werd officieel ingediend bij de Europese Commissie op 24 april en 12 december 2023 en via een uitvoeringsbesluit goedgekeurd op respectievelijk 26 juni 2023 en 22 januari 2024.

////////////////////////////////////

3 UITVOERING VAN HET EVALUATIEPLAN

De evaluatie van het PDPO III verloopt volgens het vooraf opgestelde evaluatieplan.

3.1 UITGEVOERDE EVALUATIES 2023

3.1.1 Vlaams Ruraal Netwerk. Interne evaluatie. Werkjaar 2023

In de [evaluatie](#) wordt een overzicht gegeven van de (digitale) realisaties in 2023. De overkoepelende thema's organisatie, communicatie en transnationale ondersteuning vormen hierbij de rode draad. Tot slot wordt er aandacht besteed aan de realisaties van het Vlaams EIP-netwerk in 2023 en worden er aandachtspunten voor de toekomst besproken. Werkpunten die uit deze evaluatie verder vloeien, worden meegenomen naar werkingsjaar 2024.

3.1.2 Programma voor plattelandontwikkeling Vlaanderen 2014 – 2020 (PDPO III) – Jaarverslag 2022

Dit is het [achtste uitvoeringsverslag over het Vlaamse plattelandsontwikkelingsprogramma PDPO III](#). In de periode 2014-2022 heeft het Vlaamse programma voor plattelandsontwikkeling PDPO III (2014-2022) al meer dan 550 miljoen euro steun uitgekeerd. Ongeveer de helft komt van het EU-budget, de andere helft van Vlaanderen. Het merendeel van het geld ging naar investeringssteun, agromilieu-klimaatmaatregelen en beheerovereenkomsten. Daarna volgen steun voor opleidingen, overnamesteun voor jonge landbouwers en de LEADER-projecten op het platteland. Met deze en andere maatregelen zet het PDPO III onder meer in op innovatie, duurzaamheid en het verhogen van de weerbaarheid van de landbouwsector.

3.1.3 Duurzaamheidsdatabank VLIF

De methodologie voor berekening van de duurzaamheidseffecten van de VLIF-investeringssteun werd conceptueel uitgewerkt in 2016. Programmering in VLIF3 voor bijhouden van milieugegevens gebeurde in 2017, waarbij er ook gestart werd met het bijhouden van de gegevens. In 2018 werd het programma voor analyse uitgewerkt en werden de eerste berekeningen doorgevoerd. Deze berekeningen worden jaarlijks opnieuw uitgevoerd. In 2023 gebeurde er een nieuwe doorrekening tot het jaar 2022. In 2023 werd een externe studie uitgevoerd voor de validatie van de methodologie en voorstel van verbeterpunten: “Validatie en uitbreiding methodologie VLIF: Validatie en uitbreiding van de methodologie ter berekening van de duurzaamheidsaspecten per investeringstype VLIF”. Deze studie werd uitgevoerd door RDC Environment en in juni 2023 opgeleverd.

[illegible]

4 VLAAMS RURAAL NETWERK

Het Vlaams Ruraal Netwerk (VRN) is gesitueerd binnen het Departement Landbouw en Visserij en bestaat uit vijf personen (4,5 VTE).

Het VRN maakte een globaal meerjarenplan op, dat jaarlijks wordt uitgewerkt tot een jaaractieplan. Het meerjarenplan en de jaaractieplannen van het VRN worden opgehangen aan de vier strategische doelstellingen voor het VRN en de strategische thema's van PDPO III. Naar jaarlijkse gewoonte heeft het VRN begin 2024 een evaluatie gemaakt van werkjaar 2023. Ook een planning voor het werkjaar 2024 werd opgemaakt.

Deze en vorige evaluaties en jaarplannen worden gepubliceerd op de [website van VRN](#).

FIGURENLIJST

Figuur 1: Absolute en procentuele verdeling van het aantal uitbetaalde dossiers M04 Steun aan investeringen op het landbouwbedrijf over de verschillende bedrijfstypes (2014-2023)	7
Figuur 2: Absolute en procentuele verdeling van het aantal uitbetaalde dossiers M04 Steun aan investeringen op het landbouwbedrijf over de vijf categorieën van bedrijfsgrootte (2014-2023)	7
Figuur 3: Absolute en procentuele verdeling van het aantal uitbetaalde dossiers M06 overnamesteun voor jonge landbouwers over de verschillende bedrijfstypes (2014-2023)	9
Figuur 4: Absolute en procentuele verdeling van het aantal uitbetaalde dossiers M06 overnamesteun voor jonge landbouwers over vijf categorieën van bedrijfsgrootte (2014-2023)	9
Figuur 5: Aantal uitbetaalde contracten M10 per focusgebied, inclusief lasten uit verleden (2023)	13
Figuur 6: Uitbetaald areaal M10 per focusgebied (ha; procentuele verdeling), inclusief lasten uit verleden (2023)	14

TABELLENLIJST

Tabel 1: Totale overheidsuitgaven, ELFPO-uitgaven en EURI-uitgaven per maatregel, per focusgebied (2014-2023) (totale overheidsuitgaven = Vlaamse PDPO III-middelen + reguliere ELFPO-cofinanciering + top-ups + overgehevelde pijler 1-middelen) (ELFPO-uitgaven = reguliere ELFPO-middelen + overgehevelde pijler 1-middelen) 2

Tabel 2 Uitbetaald areaal M10 per type agromilieu-klimaatmaatregel, inclusief lasten uit verleden (ha) (2015-2023) 12

AFKORTINGEN

ANB	Agentschap Natuur en Bos
CCEP	coördinerende cel Europees plattelandsbeleid
EIP	Europees innovatie partnerschap
ELFPO	Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling
GBCS	geïntegreerd beheer- en controlesysteem
GLB	gemeenschappelijk landbouwbeleid
LEADER	liaison entre actions de développement de l'économie rurale
LOS	lokale ontwikkelingsstrategie
OKW	omgevingskwaliteit
PDPO	Programmadocument voor Plattelandsontwikkeling
PG	plaatselijke groep
PO	producentenorganisatie
POP	plattelandsontwikkelingsprogramma
UC	uitvoeringscomité
VRN	Vlaams Ruraal Netwerk
VTE	voltijdsequivalent

**Bijlage 1 - PRIORITEITEN EN FOCUSGEBIEDEN
PLATTELANDSONTWIKKELINGSPROGRAMMA'S 2014-2020
(VERORDENING (EU) NR 1305/2013)**

- Focusgebied 1a: het stimuleren van innovatie, samenwerking en de ontwikkeling van de kennisbasis in plattelandsgebieden;
- Focusgebied 1b: het verstevigen van de banden tussen de landbouw, de voedselproductie en de bosbouwsector, en onderzoek en innovatie, mede met het oog op een beter milieubeheer en betere milieuprestaties;
- Focusgebied 1c: het stimuleren van een leven lang leren en beroepsopleiding in de landbouw- en de bosbouwsector;

- Focusgebied 2a: het verbeteren van de economische prestaties van alle landbouwbedrijven en het faciliteren van de herstructurering en modernisering van landbouwbedrijven, met name met het doel de marktdeelnamen en -gerichtheid alsmede de landbouwdiversificatie te vergroten;
- Focusgebied 2b: het faciliteren van de instap van goedgeschoolde landbouwers in de landbouwsector, en in het bijzonder van de generatiewissel;

- Focusgebied 3a: het verbeteren van het concurrentievermogen van de primaire producenten door hen beter te integreren in de agrovoedselketen met behulp van kwaliteitsregelingen, het toevoegen van waarde aan landbouwproducten, het bevorderen van landbouwafzet op plaatselijke markten en korte toeleveringsketens, producentengroeperingen en -organisaties en brancheorganisaties;
- Focusgebied 3b: het steunen van risicopreventie en -beheer op het niveau van het landbouwbedrijf;

- Focusgebied 4a: het herstellen, in stand houden en versterken van biodiversiteit, met inbegrip van Natura 2000-gebieden, en in gebieden met natuurlijke of andere specifieke beperkingen, en van landbouw met een hoge natuurwaarde, alsook van de toestand van de Europese landschappen;
- Focusgebied 4b: het verbeteren van het waterbeheer, met inbegrip van het beheer van meststoffen en bestrijdingsmiddelen;
- Focusgebied 4c: het voorkomen van bodemerosie en het verbeteren van bodembeheer;

Prioriteit 5: bevordering van het efficiënte gebruik van hulpbronnen en steun voor de omslag naar een koolstofarme en klimaatbestendige economie in de landbouw-, de voedings- en de bosbouwsector, met bijzondere aandacht voor:

- Focusgebied 5a: het bevorderen van een efficiënter watergebruik door de landbouwsector;
- Focusgebied 5b: het bevorderen van een efficiënter energiegebruik in de landbouw- en de voedselverwerkingssector;
- Focusgebied 5c: het faciliteren van de levering en het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen, van bijproducten, en afvalmateriaal en van residuen en andere non-food-grondstoffen ten bate van de bio-economie;
- Focusgebied 5d: het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen en ammoniak door de landbouw;
- Focusgebied 5e: het bevorderen van koolstofbehoud en -vastlegging in de landbouw- en de bosbouwsector;

Prioriteit 6: bevordering van sociale inclusie, armoedebestrijding en economische ontwikkeling in plattelandsgebieden, met bijzondere aandacht voor:

- Focusgebied 6a: het faciliteren van diversificatie, creatie en ontwikkeling van kleine ondernemingen, alsook van werkgelegenheid;
- Focusgebied 6b: het stimuleren van plaatselijke ontwikkeling in plattelandsgebieden;
- Focusgebied 6c: het verbeteren van de toegankelijkheid, het gebruik en de kwaliteit van informatie- en communicatietechnologieën (ICT) in plattelandsgebieden.